

№ 161 (25890)

РАСТАВИНАД

Газет цәуын райдында 1923 азы 14 марта ийи — газета издается с 14 марта 1923 года

2023 азы 2 сентябрь — рухәнни мәйи 2 бон, сабат

Аргъ 10 сомы

2 АЕРМДАСНЫТЫ РАВДЫСТ
Алборты афсымәртә

3 2023 — НАРТИАДӘЙЫ АЗ
Күндү күстөн каджыты нывтыл

4 СПОРТИВОН ФИДИУДЕГ
Сабиты хысмәт дызәрдиггаг нәе

Афсад

Аевдисәндартә райстай

Паддзахадон фонд "Фыдыбастә хъаххъян-
джытә"-йи цегатиристынай филиал сәрмагонд
афсаеддон операций архайдыктын аххуыс кәнә
хәстон архайды ветераны уагәвәрдә амә амбәл-
га аевдисәндартә райсынан.

Артә мәйим фонды республикон филиал райста
астасада күрдияттә фылдар. Аиц күрдияттә хай
баст у хәстон архайды ветераны аевдисәндаримә
амә хъаягә гәххәттүттә ногай саразын хъылдаги-
ма. Регионар афсаеддон комиссарадимә амгүйистады
фәрци ацы фарстата аңтистаджына лығонд аер-
чысты, сәрмагонд операций сада архайдыкты
фылдар амбәл-
гә аевдисәндартә
райстай.

Фонды филиалы социалон коорди-
натортә параха-
тәй амгүст кән-
нинц афсаеддон
комиссарадимә,
стәй, аххуыс
фәдым былдаты
ветерантә кәй
номхылтада хаст
стасы, уыц афсаед-
дон хәйтимә. Уә
зәрдил уын ләууын кәнәм: паддзахадон фонд

"Фыдыбастә хъаххъян-джытә"-йи цегатиристынай

филиал аербийнен мәнән ахам адриимә гәсгә:

Дзәуджыхыяе, Дзанайы-Фырты уынг, 69.

Кусы аеввәстиатон бастдинады телефон: +7 (8672)

54-88-89.

Нә уацхәссәр

Уарз дә бәстә, дә хъәстә

Онлайн-хъәләс кәнүны руаджы

Цәгат Ирыстоны онлайн-хъәләс кәнүны хатдәзгәттә
руаджы сәбләвирд кодтой, национ проект "Цәрнәнәттә
амә фалдауста"-йи федералон проект "Цәрнәнәттә
горгатта фалдауста арасын"-ы фәләттә 2024 азы цы
объекттәм бәнләдисты, уындон.

Хъәләс кәнүны парти "Иугонд Уәрәссе" амә Уәрәс-
сеи Федералон Ареэстады министраты хъәләпәрисәй
архайдойт, цыптардәс азы кәуыл үзүү амә уымын
хистертә, аеввәлмас тәстәй ки нае кәсси җардам, рес-
публикаин үзүү мингай җәрдүктә. Алы муниципалон
сәнди дәр үйдөн рәвәрстор, горгатта бәнләдисте ах-
хууты адәмә зәрдәтә түнгәр цы ахсәнадон бәнләдисте ах-
хууты, уындон — парктак, сквертә, доны былгәрәттә,
аллеитә амә афтә дардәр, кәсүпти сә фәндид рә-
сугүлдәр амә хәрзәйләрдәр фенүн. Хъәләс кодтой
сайт <http://15/gorodsreda.ru/>, стәй Паддзахадон ләггәттә
порталы.

Аевдептәтә 2024 азы банивыйл кәнәдисты 40 ахсәнад-
он фәзүүтә, уындон 8 сәвәвәрстор 2022 азы хъәләс
кәнүны руаджы, 32 фәзүүтә то нысанганд аерцидисты
аци азы хъәләс кәнүны хатдәзгәттә гәсгә.

Зәгъәм, дзәуджыхыяе фылдар хъәләстә — 1633 —
ләвәрдәр аерци Терчи бел (рахис фары "рыйгәй") Байты
Чермены уынджы фәрсүнг Соляний иннейл Плыти Исл-
әсейи уынджы он бинга хаймә базилинан. Ам сәвә-
рдисты брускатә, бандәттә амә быронкаләнтә, ныс-
саидисты руҳсүтән быцатүт. Аевдептәтә региони
сәйәр гаргатта 33 ахсәнадон фәзүүтән рәвәрстор 18

аль мизрораны.

Раздәр ма күнд хъусун кодтам, афтәмәй, аевдептәтә
конкурс "Чысын горгатта амә историон цә-
рән быннәттә"-йи архайдай, республике цы ахсән
проект арьстай, уындон артә систе улахиздиздәттә:
категори "Чысын горгатта"-йи (алы объекттән дәр феде-
ралон фәрәзәт — фәйн 72, 3 милюн сомы):

Ердионды район — Фәскоммәдисон парк Пролетарон
уынджы Ердионы.

Дыгурлы район — Тогойы-Фырты уынджы парк Диғорайы.
Категори "Историон цәрнәнәттә"-йи (федералон фә-
рәзәт — 658 милюн сомы):

Алагиры район — ахсәнадон фәзүат Нары хъәүү.

Ацы азы башацтә кәнәдисты проектоң-хәрдисты
гәххәттәттә, арәстадон күстүтә та райдәдисты фи-
дан азы.

Нырткәккә күстүтә дардәр хәцца кәнүнц, фарон
онлайн-хъәләс кәнүнц чи фәрәзәләз, үзүү объекттә —
41 ахсәнадон бинаты амә иу кәртә. Сә аргъ 109, 37
милюн сомы, 20 ахсәнадон бинаты амә иу кәртәм уал
ныридаёттады. Күстүтә фесты Алагиры, Ерди-
онды, Кировы, Рахизфарсы амә Гөрәттәрөн районты.

Ацы азы манынгынд үзүүнч әппәтәуәрәсөн конкурс
"Чысын горгатта амә историон цәрнән быннәттә"-йи
фәзүәләхизүәттә дынуга проекты амьнд биннәттә Диғора
амә Белсәнди, сә аргъ — 199 милюн сомы. Нырткәккә
объекттө техникон цәттәдзинад Диғорайы — 40 процен-
ты, Белсәнди — 50 проценты.

ГАПБАТЫ Алетә

Мысән бонтә

Бесләнни цәссыгтә

Ныр нудәс азы
дәргы 1 сентябрь
Бесләнни фыщә-
гәм скъолайы кәр-
тәй райхъуысы фы-
дохы дзәнгәрәт.
Адәм аңкъардай,
сәркъуләй лә
лаууынц, биратә
нае уромынц сә
цәссыгтә.

— Чи аерхууды кодта,
рәстәтә зәрдәйни рысты-
тә дзәббәхгәнәттә
у, зәгъгә. Уй рәдид хъуу-
ды у, — ахам стыр
мастән рохгәнән нае, —
йә цессиыгтә эзъалгәйдай,
дээрүү ааңгәрәгүйдай.
Бесләнни скъолайы зәрдәй
боны зындын кәй фе-
дердәртүй, уыннәнн
сабити "хәсн уын" йә
хъебулы хъебул **Цыбры-
ты Тамирс** дәр. — Уынны
из фәндәмән къласмә
баңыд нае чызг. Цин код-
там иуылдада нае
кәвстәртүй. Енәхъең
сихай сә дидинджыты
стыр бәстәттәм фенда-
раст кодтам. Хъедзә-
гәй уадысты бәрәгә, фә-
лә... Цы нае бол у, ар-
мәстәр мысын... Хъиз-
истайтә ие нанамә кәсси
хүрү хъизен чызг, цәр-
гәбонты йын бázзайдән
дәсәзәдзиды Тамирсәй...

Охъазты Людә 41 азы
кусы районы поликлини-
кайы дохтырәй. Фәлә
фәстар 19 азы ие царды
хүчкән кәнүнц — Уәд, 2004
азы, уыд хүмәттәгү
кусга бол, рынкынитмә
архайдатм. Мәе хо Фати-
мә 1-әм скъолайы муз-
ызыкайы ахуыргәнәгәй
кусты, кәд тынг тагд-
кота бәрәгбонны линей-
кәмә, уәддәр йә фән-
даг мән уыты акота.
Фәстадәр райхъуыт,
террористтә амынтын
кәй райстай скъолайы
ахуырдаузы, ахуыргән-
дакты, семә чи әрбә-
цид, уындын. Уынны уәз-
зашу бонтас аерымысгәйә
зәрдә ныккәрзы.

Мәе хо фәцәфта ис,
фәлә үдәгасай рашыд.
Ме стыр хәсептүн майын,
чи нал ис, уындын рұхс
нәмттә хъууды кән-

гайд, артәс мысән боны
адәмән балаггәд кән-
нин. Ифтон стәм хъәу-
гә хостәй, немә рад
хәсүнни республикаин
Сырх Дауары күсдүктә
амә бархионтә, — загъ-
тада Людә.

Ацы азы дәр та, терро-
ристтә күххәй мәләт чи
сәрдат, уындын наемтә
әрмәнисыны тыххәй
Бесләнни фыщәгәм скъолайы кәртәмә аәрба-
цид бирә адәм. Уынди-
мә — нае республикаин
разамондкытә, РЦИ-Ала-
нийы Сәргүләүүегүл
Сергей Менинло, Парлам-
аттада Сәрдәр Түсқыты
Таймурз, РЦИ-Аланыйы
Хицауды Сәрдәр Да-
занайты Барис, дини
күсдүктә, ахсәнадон
архайджытә, зеппәттә
районнан хорд күбәз
нымәм — гаюнин. Стый та-
бадимас Интернет 2024
азы үзүүнч үзүүнч
байтада, уындан
загъәттә тарадыт.

Алкай күкүү дәр — дидинджытә
амә мыйдадын цырағыт-
тә. Дон-дөнгөнгөйдә
әәдзәрдай чи фәмәрд,
уындын номын хостадон
амә хъазәнәтә. Фы-
дәвәләхүү чи фәмәрд,
уындын мисгәйе, рай-
хууды ракуыд, 334
әннахос уди кәм фесә-
фытты, уынны спортивон
залы астуя стыр дзуар,
йә алышар бирә дидин-
джытә. Сыгъд күпүлүн
хүзүнсүттә кәсүнин
чыздыкты, ләппәттә,
найындаржытә, хота амә
афсымәртә.

Цәуынц амә цәуынц
Иры дылләттә бесләнни
бәлләхүү баҳауджыты
мысәнин...

ГУГКАТЫ Жаннә,
къамтә систа
Хъайырты Дианә

Хъауга ныхас

Туризмы рәзтә нысантә

Цәгат Ирыстоны туристон кластеры рәзтә
кәбәзәи проектты республикә күнд архайы,
мастер-пъланы мадзәлтә царды күнд агенты-
сынц, уыдаттыл ныхас руад, РЦИ-Аланыйы
Хицауды Сәрдәр Да-занайты Барис цы ам-
бырд скота, уым.

Туризмы комитеты сәрдәрды хәстә рәстәгмә ах-
хәтгәнен Төмөнкәнә күнд фәбәрәг кодта. Уәләхиз-
дауза фестивалы Цыйагдоны, Цьеин, Зәрәмәдехи цә-
рән биннәттә, сәе проекттә разындысть хызыдәр. Хи-
цауды Сәрдәр фәдәзәхтәс гесгә хуымында. Туризмы
комитеттә сәбәлдүрдә кәна, туристтән наем цы быннәттә
ис, уым, республикаин тағылардада модулон фысым-
үттәттә фәтәлдәрдә кәна, фысым-үттәттән категори-
тә дәстүннүү хъылдагмә ие цәст аздаха, цәмәй
сәе бол уыннада. Инерстордә бәлләрдигонд аәрцидисты.

Туризмон комплекс дәргъвәттән рәзтә цәмәй
баша, уым тыххәй көр фәбәрәз. Рәзтә институт
"Кавказ.УФ" күнүл бакыста, уынны "Аланыйы хуры
рон". Уәрәссеин Президент **Владимир Путин** амә
РЦИ-Аланыйы Сәрдәрләүүегүл **Сергей Менинло**йи
бәлләдә фәстүттә уынфәз хаст аерцид аци ахсәдик доку-
менттә башацтә кәнүннүү фәдәлдәрдән. Ныр хъылдада
рәзтәннән башацтә бәлләрдигонд аәрцидисты.

Амбырды ранынада кодта экономикон рәзтә министраты
миныннан гаєсгә, туризм кәбәзәи архайынвәнд цы ин-
вестортәм ис, уындан сәе бол у паддзахады аххуу-

сәе спайды кәнүн. Зәгъәм, уәй кәнүнни хъ

Нартиадәйы аз

Күйіл күйістон қадақытың нығыттың

1948 азы Цәегат Ирыстоны рауагъдады мыхуыры рацыд уырыссағ әевзагыл "Нарты каджкыты" чиниг Хъулаты Хъубадыйй раздзырдимә. Уыццы чиныңкы рацыд әевдисән у, Цәегат Ирыстоны АССР-йы фәллойгәнджытән, Ленин-Сталины партийы разамынды фәрци, сә күлтурә әмәе сә истори бәрзонд кәй схызти, уымән.

Цәгат Ирыстоны Нарты комитет стыр ахсажиаг күист баккота. Чиныгыл бакусыны тыххәй хүндиң әрцыйдисты Ирыстоны хузыздар кадәггәнджытә, ахуырадон кусдҗытә, фысаджытә, нывғәндҗытә, рауагъядады кусдҗытә, мыхуры кусдҗытә әмәе әндәртә. Мәнән хәесгөнд үиди Нарты таурәгътән нывтә скәнен, әмәе ахорәнтәй сарәэстон 12 банихасгә нывтәй уәлдай ма 27 чысыл нывы циклон тексттән, титулән, каддҗыты райдайәнтә әмәе кәрәттән, ирон адәмөн стилмә гәсгә. Із стыр бузныг дән Цәгат Ирыстоны разамондҗытәй, мәнән мәе рагон фәндәр төбөлүүнүүчүлөрдөн. Нарты

Кадәггәнәг цы арф ҳызы-
датә фәзәгты, уый райдайы
афтә: "Фәхъәр, зәгты, кодта
Нарты Сослан Єртә Нартмә:
"Абон майрәмбон, иннәш май-
рәмбонмен Уазайы Хохмә,
Хәзән фәзмә чи наә рацәуя,
умыән тыхәй йәх хәдзарәй
рахәсдзыстәм йәк кыннаэт
ләппуый".

"Ныккуытта, зәгты, Албе-
джы фырт чысыл Тотрадзы мад-
йәв авдәнү уәэлхүс: "Нәе мыг-
гаг фесәфти, Сослан аей зоны,
нәе хәдзарәй зәронд Албе-
гәй дардәр кәй никәмән
ис ацәүән Хәзән фәзмә,
әмән Сослан сәфәнд кодта Ал-
беджы мыггаг сыйкүүнын йә-

Уаңыз хүбүздүлдөк жандардын кәнәнән ахорәнтәй арахстдзинад нәе, фәләе маалы таураәгъы стил дәр, күндә әмбәэлы, афтәе равдисын хъәуы, ома, йәе сныв кәнәнын хъәуы, цы адәмыхатты у таураәгъ, уымәе гәсгәе. Уый тыххәй та нынгәнәг хъумәе бәестонәй зона ивгүүйдү заманы истори, царды уаг, дарәс әмәе сәйргадәр та, таураәгъ цәй фәдыл у, уыдаёттәе.

Сөдкө, майға сөзүүлгөн көрагон масты тыххәй".

Уәед, зәгъы, йәхе айвәэтада чысыл Тотрадз йәе авдәенүү әмәе загыта йәе мадән: "Рай-хал мын мәе авдәены бәттән-тәе, аэз мәхи араевдз кәнөнөн Хъазән фәзмәе ацәүүнмә".

Ноджы та тынгдәр нык-куында мад: "Кәдәм цәуыс, мәе къона, нырма дәе хъумызын дәе дзыхәй күн кәлү, уәед, Сосланыл дәхи күнд барыс".

Уәлдәр кәй ранымадтон, се 'пәт уыдоның иу адәймаг нә күиста, фәләс сыл күистой фәлтәрәй-фәлтәрмә бирә нығәндҗытә әмәе ахуырад иртасдҗытә. Гъе, афтәмәй нығәнәгән йә разы вәййы бирә фәндәгәтә әмәе фәлварәнтә йә дардәрә күистән. Ахәм дәңцәгтә ис урыссаг аивады мидәр, кәэциый таурағыон бәгъатырты, күлбәләс мечтити, дәлимити.

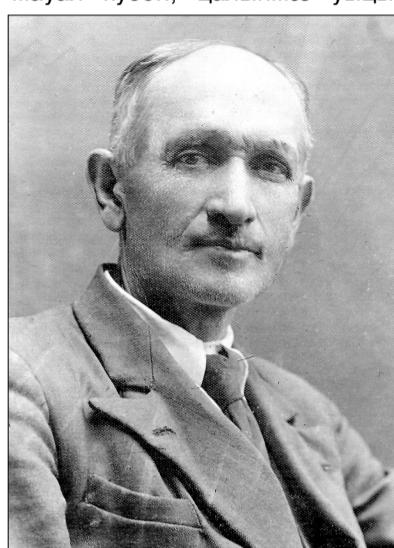
Уәед, зәгъы, чысыл Тотрадз һәхи айвәста, әмәе авдаңынызгъәләнтә и. Йә нывәр-зәны фәйнәг Cay хохмә фәзхаудта, йә быны фәйнәг та Урс хохмә фәхәудта. Әмәе рагәпп ласта Тотрадз йә Фидар къәхтыл, йә мады арвмәе феппәрста әмәе та йә фәстәмәе йә дөмбай къухтаей рацахста әмәе йә зәхмәе әр-хаусын нәе баугъта".

күлбадағы устыты, дәелимонты әмәе әндәртә ныvtæ кәннын ныл күстөй хуыздәр нывгәнджытә әмәе сәе равдыстой канд аив ныvты næ, фәлә ма ахорәнәй конд ныvты дәр. Ахәм ныvгәнджытә уырыссаг аивады уыдысты В.Васнецов, Билибин, Врубель, Поленов әмәе әндәртә. Адәмон сфералдыстады хуызәгтә кәй сахуыр кодтой, уымә гәсгәе сын тынг феххұыс сты уырыссаг адәмон аргъауттә әмәе әндәртә. Кәй зәгъын әй хъәуы, Октябрь революцийы ағъоммә Ирыстоны ссарән нәе уиди адәмон сфералдысты хуызәгтә, кәңытә хъаҳъәд нәе цыдысты, аәгәрстә-

мәй ма хұуыдайың дәр нә уыдысты. Царизм талындықты дардта, сәсеста жәмәе әғхәрдта нациты, мәт нәе кодта адәм он күлтурәйи хұызтәе равдисыныл жәмәе, цы адәмты басаста, уыданы национ цәсгом ажъатыраәй йәе көкшты бын кодта. Нығвәнәгән жәхіцән хұуиди адәмны 'хсәнмә цәүүн жәмәе уым агурын. Аң Дзәуджыхъяев реалон скъолайы күы ахуыр кодтон, уәед махән, ахуыргәнинәйтән, уырыссаг жәвзаг жәмәе литератураәйи ахуыргәнджытәе нә зонды уағтой адәмон аргъәутты, зарджыты, уыци-уыциты, таураәгъты ахадындызинад. Мах-иу сәрды улаәфты рәстәжджы күы ақыдыстәм жәхимә, жәмәе-иу

аудиториям науки, в том числе и
куыръзыдаахтыстәем фәстәем-
мәе, уәед-иу нәе ахуыргәнджы-
тәен радтам, хәедзәртты-иу
цытәе бакыстам, уыдон. Лите-
ратурәйи ахуыргәнджытәе
ахәм методәй кәй кусын код-
той, уый мах бар-әнәбәры
куыстыл әфтауын кодта. Ма-
хән дәр-иу нәе сәрзыонд
хъәездыг кодта адәмөн сәфәл-
дыстадәй. Уыцы куыстытәй
нын фәстагмә бирәтәе нывтәе
аразынән сбәэзыдысты.

аәмәз загътон мәхициән, Нарты
сныв кәнын әңцион хъуыддаг
нәеу, аәмәз йын ницы хатын,
адәемон сфаәлдыштад нывдәс-
ныйады аивады күзд равдисын
хъауы, уый, зәгъгәе. Аэз
сфаәнд кодтон, цәмәй Нартыл
мәуэл күсон, нацымъ, уиши

тæй фыцлаг хатт кæрæй-кæронмаэ ныффыстон. Фæстаг-мæ йæ баххæст кодтон дыгурон аэндæр кадæггæнджытын варианттæй. Зæгъын хъæуяа уый, æмæ, фыййау Ацæмæз дыгурон варианты күйд уыдис афтæ нæ уыди ирон варианты Ирон варианты Ацæмæз æв-дышт цæуы бæстонæй.

Паддзахы цензурә мый мәй "Дигорон кадәнгитә" аст азы бәрц хъизәмарәй мардта ѡмәе сәе уәд аәз мәхи хар-дзәй ныммыхыр кодтон Шуваловы типографийы, нытвә дәр сыр скодтон мәхәдәгү. Уыцы чиндыкы къухфыст цензурәмәл ләввәрд әрцынд 1902 азы, мыхурымә та йын барадта әрмәст 1910 азы. Уыцы хъуыдаг әвдисән у, царизм цас "аудытда" йәе цагъарғонд адәмы фольклоры райтынгыл уымән.

1914 азы әэз иллюстрациялардан Нарты әңдәр кадрларында дүкнәтән. Мәе фәнд үйди, әзәр мәй үйдон дәр руагътайтын.

дыстаин Нарты типтәе уыцы нывы. Типтәе равдисыныл архайдтон, Нарты таурәгъты сәе адәм күйд әевдистой, афтәе. Се 'ддаг хуызтәе сын афтәе әевдистой, зәгъзәе, Урызмәгән уыди миты хуызән урс зачъетәе, уәнгти кондәй та әэрыгон ләэппүйи хуызән. Нарты Сосланән уыд фәтән уәнгтәе әәмәе нарағ астәу. Зәххыл-иу күы хуыссыди, уәд-иу тәрхъус алыйгъди зәххәй ие уәнгти 'хсән. Нарты Батрадзы цәестытәе-иу абарстой, сәе асмәе гәсгрәе, күйройы фыдтыл әәмәе сәе әевдистой әндөнхуызәй. Йә фыд Хәмәмүц уыди бурзачъеджын, хиуылхәңгәе, рәестдзәвин әәмәе рәдау әффымәр Урызмәгәй хицән кодта, рог зондышыл хәст кәй уыди әәмәе искаей устыты фәедыш кәй хатти, уымәй. Нарты Деденәжджы фырт Араөхцау әевдист уыдис ахәмәй: "Дардәй әэрбас-сәеста урс мигъ, йәе сәрты тахтысты сай халәттәе, уый

хәэцәнгәрзәе фенын — згъәрджын рон аәмәе 'харгардимәе Магкоты Хазбийы хәәдзары, Цыколайы хъәуы. Раджы заманы уацайраәгты цы рәхыхсәй бастой, уый та — Акъотәем, Чырыстонхъәуы згъәр худ аәвзиңстаны тылдаәй — Гайттатәем, Куырттаты комы, фаттә, әәрдинтә, аәвзиң доны тылд сәргүтәе. Цыколайы Цәрикъатәй иу хәәдзары аәз сныв кодтон рагон заманы рәестәжды хәәдзары әәрхуы дзаума — ахәм формәйә аәрәзт уыди, аәмәе әндәр ран ахәм никүы разынди, аәгәрстәмәй ма Дағыистаны дәр. Аәз нәе дзурдзынән әәрхуы агты тыххәй, уыдон-иу алы хатт дәр уыдысты Диғуры дәр аәмәе Уәелладжыры кәәмтты. Гье, уыдәттәе се 'ппәт уыдысты нывгәнәгән хорз әәрмәг, цәмәй Нарт аәвдиңст әәрцидаиккәй сәе царды уагмәе гәсгә: аәз дәр "Нарты куывд" ныиффыстон уымәе гәсгә. Уыцы нывәен ма уымәй уәелдай райстон хохы Диғуры, Мәхческы хъәуы рагон зәэронд хәәдзәртти архитектурон мотив, кәәситыл цыдис 200 азтәе. Цәвигиттонән райсәм Мәхческы хъәу Диқъойты Диқъойты хәәдзар, аәмәе афтәе ноджы Задәлескы хъәу 1890 азы. Цәджендиңтыл валютәтәе нывганды уыдысты фыры сыйкъаты хузызән.

Мæ ныв "Нарты куывд"-ы Сосланы кафт. Нарты таураэгъты мидæг æвдисы, Сослан æмæ Челæхсæртæг быцæу кафт кæм кæнның, раздæр — фынгыл, стæй та кæхцыл, уыцы бынат. Мæнæн фадат фæци мæхи цæстæй фенын ахæм быцæу кафт, иуæн йæ сæрыл бæгæнýйæ дзаг кæхц, æмæни дзы уый кафгæ-кафын иунæг æртак дæр næ акалтда, аннае та-иу сгæпп кодта фынгмæ, уымæн та-иу йæ сæрыл уыдисты хъæдын кæхцытæ næ, фæлæ бæгæнýйы æвгтæ, стæй та-иу фынгæй зæхмæ рагæпп кодта, иунæг авг дæр-иу дзы næ ахаудтаид. Ахæм хæрзарæхст кæфтытæ-иу кæддæриддæр уыди Ирыстоны фæсивæдæн. Уыдон-иу уыцы кæфтытæ сæрмагондæй næ ахуыр кодтой. Гъе, уыцы ирон фæсивæды æвзыгъд кæфтытæ фенгæйæ, мæ зæрдyl æрæфтыди "Нарты куывд"-ы сюжет радтын, уымæн æмæ уый Нарты таураэгъты текстмæ хæрзæввахс лæууыди сæ куывдтæм гæсгæ. Цас бæстондæр зонгæ кодтон Нарты таураэгътимæ, цас фылдæр бындуронæй ахуыр кæннын райдыдтон зæронд цард æмæ йе 'гъдæуттæ æмæ Ирыстоны царды уаг, уыйас мæ сæрызонды арф ныхызтис уыцы зондахааст, зæгъгæ, Нарты эпос у ирон адæмæн сæхи сæрмагонд сഫæлдыштад, лæмбынæгæй æвдист æрцыди сæ ивгүуыды

жадын бердиди. Ош күнүнде, аның тарихи-
истори. 1940 азы Хүссар
Ирыстоны паддзахадон рауагъ-
дад мыхуыры рауагъта чиныг
"Нарт" әемдәэвгәты хузызы.
Уыцы чиныгмәе бацыди 23 ба-
вәргәе нывы мәен иллюстраци-
гondәй. Иу цикл дзы әевдист
әерцыди рагон Нартәй Уәрхәг
әемәе йәе фыртты ағъоммәйәе,
Андиаты Барисы текстмәе гәс-
гәе. Мәен уыцы рауагъды дәр
бирәе кусын бахуыди ног
фәлгонцтә равдисыныл Нарты
райдайәнәй, суанг Нарты
сәeftы онг. Уырызмәг, Сата-
на, Сослан, Батрадз, Сырдон
әемәә ўандәртә фәлгонцтә әэз
әевдистон, "Нарты куывд" күйд
уыди, афтәе, цәмәй мәе уар-
зон Нарты хъайтарты фәл-
гонцтә дарддәр сәе нывты
хузызәй иппәрд ма 'рцыдаик-
кой.

1946 азы Цәегат Ирыстоны АССР-йы Нарты хицаудаң комитет мын баһәс кодта иллюстрация скәенүү, кәңгитәе ныр раңыздысты "Нарты таурағыты чиниңдүй". Аз мәе дәес аемә дыууиссәед азы нывкәннынады күистү бацархайдын уыцы хаххыл, — райдианы цы сഫәнд кодтон, уыдан әппәтәй адәмни рәғымъә рапхәссыныл, аәмә, кәд мәнән мәе бон басис ирон адәмни Нарты эпосы тых аәмә хъомыс уәеддәр иу чысыл равдисын, уәед уый тыххәй аз иттәг бузныг дән Цәегат Ирыстоны АССР-йы хицауда сәргүләүдүжитәй, мәнән чи радта ирон адәмни Нарты эпосы стир мөнчегүз

**ТУГЪАНТЫ Махарбег,
Цәгат Ирыстоны АССР-йы
адәмөн нығвәнәг**

уадындың цагъдә аәмәе зардәй аәрдз райхъал вәйиы, уыцы бынат. Уыцы зарәджы хай-иу араәх фехүүстөн Дыгурь мәе сабион бонтай фәстәмәе, фәлде та мый түнә тәл чынчы

фәләә әэз уый әһнхъәл никүс үздәен, әмәе уый стыр эпикон уацмысы чысыл хай у, зәгъгәе. Уый та фәстагмәе профессор Абайты Васо схүйдә "Нарты таурәгтүс налхуыт-налмас". Уыцы зарәджы уый йәе чиныг "Ирон эпос", зәгъгәе, уым әх-хәстәй радта дәлрәенхъөн тәлмацәй. Уый фәстәе уыцы зарәг әэз әнәхъән кадәгәй фехъуыстон адәмөн зардыштарә зонәг әмәе йәе ләппүйи бонтә рәгъяугәстимә әмәе фыйяуттимә чи арвыста, уыцы кадәргәнәг Хъуыбадты Сосланәй. Ңез әй уый ныхәс-

1926 азы әэз ныффыстон "Нарты куывд". Уыл дзәевгар фәкүистон. Йәе ныв кәһнын күс сферәнд кодтон, уәд мәрәзы хәс әрәвәрдтон, цә-мәй типтәе ссардатин адәмь 'хсән. Уырысы нывкәннын күздәр дәснитә Иванов, Репин, Суриков, Васнецов әмәе әндәртүс нывтыл кусыны мәтод мын тыңг феххүс ис. Мәй дарддәрү күистән әэз радтон Нарты сәйрагдәр хъайтарты нывтә, сунг Уырызмәгәй Батрадзмә. Гъе, уый тыххәй мәй дарддәрү күисты мидәр архайдтон ууыл, цәмәй рав-

Спортивон фидиуәг —

Адәймаг — йәхси бынаты

Сә хъысмәт дыйзәрдыйгаг нау

Октябрьхъауы ныр ахсәз азы ләпшүтән уәләдибар хъәбесхәстә сусағдзинәтә амони МУРИТЫ Таймураз. Залы йәе на байяфта. Күнд рабәрәт, афтәмәй йәе хъомылгәнигеты хохма аласта. Эз дәр бирә на фәсагыас кодтот, афтәмәй сә фәстә араст дән.

Таймураз Дәэуджыхъәүес каст фәсиг Цәгат Ирыстоны педагогон институты физкультурәйи факультет, хъәбесхәстә сусағдзинәтә амони МУРИТЫ Таймураз. Залы йәе на байяфта. Күнд рабәрәт, афтәмәй йәе хъомылгәнигеты хохма аласта. Эз дәр бирә на фәсагыас кодтот, афтәмәй сә фәстә араст дән.

Дәэуджыхъәүес каст фәсиг Цәгат Ирыстоны педагогон институты физкультурәйи факультет, хъәбесхәстә сусағдзинәтә амони МУРИТЫ Таймураз. Залы йәе на байяфта. Күнд рабәрәт, афтәмәй йәе хъомылгәнигеты хохма аласта. Эз дәр бирә на фәсагыас кодтот, афтәмәй сә фәстә араст дән.

Хъен үнгәрәг мад амәз фыд дәр. Ам уал үздистәм, цалынмә хәринаг кәнүнәй на бәфелләй, уәмдәе", — худы та Таймураз.

Тренировкә дәр федтон. Мысыры зал стыр наә, фәләе сыйдағәр амәз райдәт. Ләпшүтә тренермә ләмбинаң хъусыны амәз ийн йәе амбындинәтә ахәхәстә кәнүнәй. Бәрәг у, сә зәрдәмәе чәүни, цы ахәйәнц, уйы.

"Кәй зәгын ай хъәүү, мәнән сәйргәдәр у тренировкәти фәстәү, фәләе сыл уәдәдер ауәрдәг кәнүн. Нә мә фәндү, цәмәй асттәс азмә сәхаруга фәюй

хъәбесхәстәл сә зәрдәе сивой. Мәнән сәйргәдәр у хъәбесхәстә алы сыйаллонды дәр бахъялъәнин", — зәгты Таймураз.

Ләпшүтә дәр федтон. Мысыры зал стыр наә, фәләе сыйдағәр амәз райдәт. Сабиты хъисмет дызәрдыйгаг нәу, Мурыйы-фырт сыл ауды, күнд жәки сабитыл. Афтәмәй сыйаллонды тирнынад спорты бәрәзәндәм сихынмә. Ахуәндан ис, Таймуразы хъомылгәнигеты уәләхизты тыххәй ма кәй феңүсдүстәтәм.

ГАПБАТЫ Алетә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр

әрғом аздахъәстү

ингәнты ард сирдү

нывтимә дзаумәттәм.

Нәе уацхәссә

ләдәраес равдисдәстү.

Историктә уәлдай фылдәр